

CAN YOU ANSWER THESE QUESTIONS?

1. R. Yehoshua Leib Diskin was considered by his contemporaries as towering above the other great Torah scholars of his generation. What in particular made him stand out?
2. Describe R. Yehoshua Leib Diskin's unusual gift of perception.
3. Give three examples of his sensitivity and concern for the pain of others.
4. Give three examples of R. Yehoshua Leib's psychic powers.
5. Give three examples of R. Yehoshua Leib's unusual level of spirituality.

This and much more will be addressed in the fourth lecture of this series:

**“HaRav HaGaon R. Yehoshua Leib Diskin:
The Saint and Genius Who Towered Over His Generation.”**

To derive maximum benefit from this lecture, keep these questions in mind as you listen to the lecture and read through the outline. Go back to these questions once again at the end of the lecture and see how well you answer them.

PLEASE NOTE: This outline and source book were designed as a powerful tool to help you appreciate and understand the basis of Jewish History. Although the lectures can be listened to without the use of the outline, we advise you to read the outline to enhance your comprehension. Use it, as well, as a handy reference guide and for quick review.

This lecture is dedicated to the memory and *Li-ilui Nishmas*

ר' זלמן בן ר' שרגא פייוועל הכהן ע"ה

Mr. Zelman Sosne of blessed memory

וגם לזכרון של כל בני משפחתו שנהרגו על קדוש השם

**and to the memory of all of the members of his family
who were killed in the Sanctification of Hashem's name.**

THE EPIC OF THE ETERNAL PEOPLE

Presented by Rabbi Shmuel Irons

Series XXII Lecture #4

HARAV HAGAON R. YEHOSHUA LEIB DISKIN:
THE SAINT AND GENIUS WHO TOWERED OVER HIS GENERATION

I. A Colossus In an Age of Giants

A.

והרי דוגמא אחת מרבות: השו"ב הקבוע של בריסק בתקופת כהונת רבנו, הרה"ג המפורסם רבי יוסף (חיים יוסף אריה פרעגער), בעל מחבר ספר מנחת יוסף, כשהוא מצטט איזה אמרה של רבינו הריהו כותב: וגאון דורנו, מאור הגולה מו"ר יהושע ליב שליט"א אבד"ק, מארי' דכולא תלמודא כו' חריפותו ובקיאותו בכל הש"ס והתוס' וספרא וספרי וכו' כמונח בקופסא, בלי חיפוש כלל, וכן בספרי הרמב"ם וד"ח טוש"ע וכל הפוסקים, ילאה הפה לספר. עמוד אש, ע' נ"ג, ר' יוסף שיינברגר

The following is but one example of many: The appointed *Shochet* (ritual slaughterer) and *Bodek* (inspector of internal organs of slaughtered animals) of Brisk during the time that R. Yehoshua Leib was the Chief Rabbi of Brisk, was the famed Rav and Gaon Rabbi [Chaim] Yosef [Aryeh Pregger], the author of the work, *Minchas Yosef*. Whenever he would quote a statement of R. Yehoshua Leib he would write, "The Gaon of our generation, the Luminary of the Diaspora, our Master and Teacher R. Yehoshua Leib, may he live a long and pleasant life, Amen. He is the master of the entire Talmud etc. His brilliantly sharp mind and encyclopedic knowledge of the entire Talmud, Tosefta, Sifra, Sifrei etc. [were awesome]. It was all at his fingertips. He never had to look up anything! He was also equally knowledgeable in the works of the Rambam, the four sections of the Tur and Shulchan Aruch and all of the later halachic authorities. The mouth just becomes worn out describing the breadth of his knowledge." **Sefer Amud Aish p. 53, R. Yosef Sheinberger**

B.

הגאון רבי יוסף בער סאלאווייצ'יג זצ"ל היה מזכיר את רבינו בתואר רבי או משיח ד' מבלי שיהגה את שמו במפורש, ובחרדת קדש. ופעם אמר אל איש שיחו, מחבר ספר ציר נאמן בזו הלשון: זה שתי שבועות שהתחלתי לערוך מכתב אל רבינו בירושלם ובכל פעם שאני לוקח את העט בידי מיד היא מרתתת. החבל יעקב, תלמידו של רבינו היה מספר שכשהיה נכנס אל הגאון רבי יוסף בער זצ"ל ומרציא לפניו מחידושי רבינו, היה אותו גאון צועד לאורך חדרו אנה ואנה ובולע את דבריו ושפתותיו לוחשות: "הה, כמה גדולים דבריו". פעם מצאו את הגאון רבי יוסף בער כשהוא שמח שמחה גדולה ופניו צוהלות מאד, שאלוהו מה טעם לשמחה זו? השיב רבי יוסף בער, "קבלתי היום איגרת מרבינו, ויום שמחה ויום טוב הוא לי". עמוד אש ע' קצ"ד-קצ"ה

HaGaon Rabbi Yosef Ber Soloveitchik, of blessed memory, whenever he would refer to [R. Yehoshua Leib] he used the title, *Rebbi* or *Moshiach Hashem* (anointed of G-d), without mentioning his actual name, and he uttered it with great trepidation. He once made the following remark to a friend, the author of the work, *Tzir Ne'eman*, "Two weeks have already passed since I started to write a letter to our master [R. Yehoshua Leib Diskin] and every time I take the pen in my hand, it trembles." The author of the work, *Chevel Yaakov* (HaRav HaGaon R. Aba Yaakov HaKohen Boruchoff), a disciple of [R. Yehoshua Leib Diskin] was wont to say that when he would visit the Gaon R. Yosef Ber, of blessed memory, and would tell him some of the

chidushim (novel insights) of [R. Yehoshua Leib], [R. Yosef Ber] would pace back and forth across the full length of his room and whisper to himself, “Wow! His words are amazing!” Once, [R. Yaakov] found the Gaon R. Yosef Ber in a tremendously joyous mood and asked him what was the cause of his rejoicing. R. Yosef Ber replied, “I just received a letter from [R. Yehoshua Leib Diskin] and for me it is day of joy and a Yom Tov [a holiday].” **Ibid. pp. 194-195**

C.

הגאון רבי יחיאל העליר זצ"ל בעל שו"ת עמודי אור, בהיותו מכהן בעיר סובלק, ורבינו כיהן אז בלומזא, היו תלמידי רבינו באים לבית אותו גאון ומרצים לפניו חידושים ששמעו מפי רבינו, נענה הגאון ואמר אם כן הרי ההפלאה חי בדורנו, אלך ואסע ואשמע שיעורו. הגאון הופיע בלומזא, אבל לא מצא אותה שעה את רבינו. עמוד אש ע קצ"ה

Once, while the Gaon, Rabbi Yechiel Heller, of blessed memory, the author of a work of responsa entitled, “Amudei Ohr”, was serving as the Chief Rabbi of Suwalk and [R. Yehoshua Leib Diskin] was serving, at the same time, as Chief Rabbi in Lomza, students of [R. Yehoshua Leib] came to him and presented him with *chidushim* (novel insights) that they heard directly from [R. Yehoshua Leib]. R. Yechiel [Heller] then exclaimed, “Behold a [modern day] *Hafl'o'oh* (HaGaon R. Pinchas Hurvitz) lives in our generation! I have to go there myself and personally listen to his lectures!” The Gaon [R. Heller] subsequently had occasion to travel to Lomza, but R. Diskin wasn't home at that time. **Ibid. p. 195**

D.

הגאון רבי חייב סאלאווייצ'יג זצ"ל היה אומר על רבינו לאמר: במקום שמסתיימים השבחים והתוארים של כל הגדולים, כמו רב, גאון, גאון גדול, רשכבה"ג, ועוד, משם מתחילים התוארים שלו . . . והיה מכנה את רבינו: קדוש ד'. שוב אמר על רבינו: יחיד היה בדורו שלא הניח אחריו כמותו בדור זה וכן בהרבה דורות שלפניו שלא קמו כמוהו. (הרה"ג רא"א מיילקובסקי רבה של גרייבה, ששמע מפיו הטהור). . . . הגאון רבי חיים אמר פעם: אילמלי חי רבינו בימי הרמ"א היה אף אז גאון בישראל (מפי הרב משה גוירצמן ששמע מפיו הטהור). עמוד אש ע קצ"ה-קצ"ז

The Gaon, Rabbi Chaim Soloveitchik, of blessed memory, used to say regarding [R. Yehoshua Leib Diskin] the following, “Where the praises and descriptions of all of the other *gedolim* (great sages) leave off, such as *Rav*, *Gaon* (genius or eminence), *Gaon Gadol* (great genius), *Rashkabahag* (*Rosh shel Kol Bnai Hagolah*, i.e. Head of the entire populace of the Diaspora) etc. that is where his praises just begin. . . . He used to refer to [R. Yehoshua Leib Diskin] as *Kadosh Hashem* (the Sacred One of Hashem). He would add, “He was unique for his generation and didn't leave any equal behind for this generation. In a similar vein, there hasn't been anyone in many generations that could be compared to him.” **Ibid. pp. 195-196**

E.

בשנת תרמ"ג נועדו בפראנצ'עס-באד הגאון רבי שמחה בונם סיפר גאב"ד פרשבורג בעל שבט סופר והגאון רבי בן ציון שטרנפלד (אב"ד בילסק), התגלגלה שיחה אודות רבינו שכבר התגורר אז בירושלים; נענה האחרון ואמר: פרשת גדולתו כעת כל אדע לשער, אך זאת אוכל להעיד כי בהיותי בוואלקאוויסק ועוד לא נמלאו לרבי יהושע ליב חמש ועשרים שנה, כבר היו ערוכים ומשוננים על לשונו ש"ס בבלי עם כל התוספות לבד ש"ס ירושלמי שידע אותו בעל פה, ואין ספק כי בהיותו עתה מלא ימים ובהקדישו כל זמנו וכחו לשקידת תורתנו, כי כבר הוסיף אומץ בתורתו ופי שנים ברוחו. עמוד אש ע קצ"ז

In the year 5643 (1883) the Gaonim R. Simcha Bunim Sofer, the Av Bais Din (Chief Rabbi) of Pressburg, the author of the work Shevet Sofer, and R. Ben Tzion Sternfeld (Chief Rabbi of Bilsk, Ukraine) met together at Francis-Bad. In their conversation the subject of [R. Yehoshua Leib Diskin] came up. At the time he was already living in Eretz Yisrael. [Rav Sternfeld] commented, "The extent of his present greatness is something of which I have no knowledge. There is one thing, however, to which I can testify. When I was in Volkovysk and R. Yehoshua Leib was not yet twenty-five years old, he knew perfectly by heart the entire Talmud Bavli with all of the Tosefos as well as the Talmud Yerushalmi. I have no doubt that after living a full life in which he was entirely dedicated, heart and soul, to the study of Torah, he must have gained so much more in his knowledge of Torah and must have risen to great spiritual heights." **Ibid. 197**

F.

הגאון רבי אלי' חיים מייזיל זצ"ל מלודז נהג היה בעצמו בהיות רבינו בלומזא לאפות כמו ידיו את המצות לפסח עבור רבינו. הוא היה אומר: למלא רצון רבינו אני נכון לרוץ רגלי שמונים מיל. ופעם באספת עם בעיר וורשא התבטא ואמר על רבינו לאמר: הוא רבן של כל בני הגולה, ורב רבנן, וכלנו נגדו כקליפת השום. והוא מזכיר אותו בזו הלשון: אביר הגאונים מרן ומאורן של ישראל קדוש ד' הגאון החסיד. ופעם הוא כותב: אינני מאמין אם יש מישהו בדורנו שיבין את דברי תורתו. של רבינו (כתבי הרב זאב ארי' רבינר). עמוד אש ע' קצ"ז-קצ"ח

The Gaon, Rabbi Eliyahu Chaim Meisel, of blessed memory, of Lodz, was in the habit, when [R. Yehoshua Leib Diskin] was in Lomza, to personally bake on his behalf the matzos for Pesach. He used to say, "In order to fulfill the wishes of [R. Yehoshua Leib Diskin] I'm ready to run a distance of 80 miles." Once, in an assembly that took place in the city of Warsaw he expressed his attitude to [R. Yehoshua Leib Diskin] with the following, "He is *Rabban shel Kol Bnai Hagolah* - Master of the entire populace of the Diaspora, the *Rov* of all the *Rabbonon*. All of us, in comparison to him are like a garlic peel." He referred to him [with the following titles], "The mightiest of all Gaonim, our Master, the Light of Israel, the Sacred One to Hashem, the Gaon, the *Chosid* (Pious One)." Once he wrote, "I don't believe that there is anyone in our generation who understands [R. Yehoshua Leib Diskin's] Torah insights." **Ibid. pp. 197-198**

G.

הגאון רבי שמואל סלנט רבה של ירושלים זצ"ל היה אומר חמשים שנה לפניו לא היה כמוהו. ופעם אמר: רבי יהושע ליב הוא רבי עקיבא איגר של דורנו. עמוד אש ע' קצ"ח

HaGaon R. Shmuel Salant, the Chief Rabbi of Yerushalayim, of blessed memory, was wont to say that even fifty years ago there was no one that could be compared to him. On one occasion he made the remark, "Rabbi Yehoshua Leib Diskin was the Rabbi Akiva Eiger of our generation." **Ibid. p. 198**

H.

. . מתוך כדי התלהבותו בהפלגת שבחיו של אותו גאון, נשאל ע"י אחד התלמידים אם אפשר להשוותו עם הרב מבריסק? רבי יעקב הופתע לשמע השאלה. "מה", קרא מתוך תימה, "הרב מבריסקן מלאך אלקים, מי ומי יכול לרדת לסוף דעתו, מי יכול להבינו, נורא, נורא כלל לא לפי הדור. והוא מסכם את גדלות רבינו בדברים דלהלן: "היה לב הרב ז"ל בשני התלמודים בבלי וירושלמי מבהיל, וספרי רבותינו הראשונים הרי"ף והרמב"ם וארבעת טורים וחלקי שו"ע כמונח בקופסו, וידע את ספר מגן-אברהם מהחל ועד כלה בע"פ ממש בכל ס"ק, אמנם עומק עיונו למעלה מטבע שכל אנושי, כמעייין טהור נובע מים חיים, בכחו היה לחדש על דף אחד גמרא ותוס' ששה ושלושים חלוקים נפלאים שונים זה מזה, אין בזה מה שיש בזה מבלי צירוף שום בקיאות לא מש"ס ולא

מרבתינו הראשונים כ"א הכל ממקומו. היו מגלים לו סתרי סתרים, השומע שומע תוהה ומשתומם מאין באו כל אלה, לא יאומן בי יסופר, כללו של דבר לא נראה כמוהו בחריפות מימי רבתינו החריפים כמו הגאון בעמ"ח אורים ותומים והגאון בעל שאגת אריה ורבי עקיבא איגר ז"ל. ושוב הוא כותב: "החכמות שיש בהם צורך לתורה" בכלם היו לו עשר ידות, בהנדסה, באלגברה, בתכונת שמים, וגלגלי המזלות. והוא מסיים: בנוגע ליראת ד' אין די באר ודי עולה על הגליון, אילו כל הימים דיו, לא יספיקו לתאר אחת מאלף מגודל חסידותו, ענותנותו, ואהבתו את היסורים וקבלו כל אדם בסבר פנים יפות. עמוד אש ע' ר"א

[HaRav Yaakov Orenstein, a disciple of R. Yehoshua Leib Diskin,] was impassioned in his lavish praise of a certain Gaon. One of his students asked him, "Is it possible to compare him to the Rav of Brisk, [R. Yehoshua Leib Diskin]?" R. Yaakov was taken aback to hear such a question. "What!" he called out in amazement. "The Rav of Brisk was an angel of G-d. Who could ever fathom the depths of his mind? Who could understand him? He was awe inspiring! Awe inspiring! He was beyond anyone in this generation!" He summarized the greatness of R. Yehoshua Leib Diskin with the following words, "The understanding of the Rav, of blessed memory, in both the Talmud Bavli and Yerushalmi was awesome. He knew the works of the early authorities such as the Rif, the Rambam, the four sections of the Tur and Shulchan Aruch perfectly by heart. He knew the entire Sefer Mogen Avraham by heart with every numbered paragraph. The depths of his insights were supernaturally beyond human intelligence. He was like a spring gushing forth its pure waters. He had the power to reveal *chidushim* (new insights) on every folio of Gemora and Tosefos in the form of 36 *chilukim* (*pilpulim* - lengthy and complex dissertations), each one distinct from the other. And this was without resorting to any extraneous sources, neither from the Talmud Bavli, nor from the early authorities. Everything was based on a careful analysis of the material at hand. He would reveal the deepest secrets [that were contained in the text]. Anyone who listened would be amazed [and say to himself,] 'What is the source of all of this?' It was unbelievable! In short, since the days of our most brilliant rabbis, such as the Gaon, the author of the Urim V'Tumim and the Gaon, the author of the Shaagas Aryeh, and Rabbi Akiva Eiger, of blessed memory, the world has not seen the like." Furthermore he once wrote, "He was an expert in those areas of science that are necessary to understand our holy Torah, such as geometry, algebra, astronomy and astrology." He concluded, "In regards to his fear of G-d, there is just too much to put down on paper. Even if all of the seas would be ink, it would not be possible to describe even a thousandth of his extraordinary piety, humility, the love (acceptance) of suffering, and the way he cordially greeted every single person. **Ibid. p. 201**

II. The Gifted Genius

A.

בירושלם יעצוהו רופאיו להחליף יום את האויר, רבינו קבע לשם כך שעה קלה בין הערבים, היה יוצא מביתו אשר בעיר העתיקה ופנה לאטו עד לשער שכם, מחוץ לחומה, וחוזר חלילה, ושנים שלשה תלמידים מתלווים אליו בדרכו. עם שהיה מטייל, נוח היה לחטוף שיחה של חיבה עם מלוויו ולהעניק להם פרפראות של חכמה, שהיו מרנינים את הנפש. מעשה ובדרך טיולם עבר על פניהם עדר של עזים, רבינו העיף עליו עין והפליט: כך וכך עזים עוברות לפנינו. אחד התלמידים גחן אל הרועה הערבי ושאלו על מספר העזים, וכאשר שיער רבינו כן היה. פעם נשא את עיניו, בדרך טיולו, מול חומת העיר העתיקה, והגיד למלוויו: כך וכך אבנים בקטע זה של החומה. ופעם עבר על יד בית קפה ערבי שהיה גדוש אוכלוסין מרובים, ותוך כדי הצצה אחת ידע את מספרם ואמר? כך וכך ערבים יושבים כאן. מישהו ממקורביו ביותר ההין ושאלו תוך כדי טיולו: מהיכן כח תפיסה שכזה, לתפוס

תוך סקירה אחת והבטה חטופה, היקף גדול כל כך? על זה השיב רבנו בפשיטות: כלום דבר חדש הוא? מפורש הוא בקרא: וישא יעקב את עיניו וירא ארבע מאות איש, כלומר בהצצה הראשונה ראו עיניו ארבע מאות איש. . . . יושיע שטרך (מכונה: אפטיקר) מירושלם קבל פעם מכתב מיוחד מקרובו במדינת אונגאריין, בו הוא שואל לעצתו אודות בעיה מסחרית מסובכת, הלה לא אבה להסתמך על דעתו הוא, עמד ועלה אל רבינו לשמוע עצתו, הוא הגיש לידי רבינו את המכתב שהיה גדוש מלים וממולא משני עבריו וחכה לתשובתו. רבינו עבר על המכתב במעוף עין כדרכו ויעץ מה שיעץ. ר' יושיע יצא מבית רבינו תחת הרושם, שבסקירתו הקלה לא תפס רבינו את הבעיה לכל הקיפה. הוא ניסה ונכנס שנית אל רבינו, ושאל בנעימה של רטט: כלום קרא רבי את המכתב כולו? רבינו מפתיעו בשאלה נגדית! ואתה קראת את המכתב? וכמה מלים הוא יכיל? הלה מחריש. ורבינו ממשיך: תנוח דעתך, קראתי את המכתב, וזה לך האות, כך וכך מלים במכתב. . . . ר' יושיע שב הביתה כולו מופתע, מנה את המלים, מעבר מזה ומזה, והנה לא נפול דבר. עמוד אש ע' ק"פ-קפ"א, ר' יוסף שיינברגר

While in Yerushalayim, R. Yehoshua Leib Diskin's doctors advised him to take a daily walk to get some fresh air. Consequently, for a short time every day in the afternoon, he would leave the old city. He would slowly walk to *Shaar Shechem* (the Damascus Gate) and from there leave the walled city and then return. Two or three of his students used to accompany him on his way. While he was walking he would generally have an intimate conversation with them and treat them with tidbits of wisdom that would lift up their spirits. Once, while walking, a flock of goats passed them by. R. Yehoshua Leib quickly glanced at them and blurted out, "So and so many goats have passed in front of us." One of the students turned to the Arab shepherd and asked him how many goats were in his flock and it was exactly as R. Yehoshua Leib had said. On another occasion, while he was taking his stroll, he lifted his eyes up to the wall of the old city and told his entourage, "There are exactly so and so many stones in this section of the wall." On yet another occasion he passed by an Arab coffee shop which had an overflowing number of customers. He took one glance and immediately knew their total number. Thereupon he said, "There are so and so many Arabs sitting here." One of his closest intimates took the initiative and asked him, "Where did you get such powers to be able, at one glance, to take in so much?" He replied in all simplicity, "This isn't anything new. It is written explicitly in Scripture (Genesis 33:1), 'And Yaakov lifted up his eyes, and looked, and, behold, Esau came, and with him four hundred men,' i.e. with his first glance he knew that there were four hundred men." . . . Yoshea Stern (who is also referred to as Apteiker) of Yerushalayim once received a letter from a relative of his in Hungary. In it the sender asked R. Yoshea's advice regarding a complicated business matter. Now R. Yoshea didn't want to solely rely on his own judgement, so he presented the letter, which was overfilled with words on both sides, to R. Yehoshua Leib and waited for his answer. R. Yehoshua Leib quickly glanced at the letter, in his own [inimitable] fashion, and offered him his advice. R. Yoshea left R. Yehoshua Leib's house with the feeling that since R. Yehoshua Leib had only given the letter a mere glance, he probably didn't fully understand the problem with all of its ramifications. Thereupon, he entered R. Yehoshua Leib's house a second time and asked him in a trembling voice, "Did the Rebbi read the entire letter?" R. Yehoshua Leib retorted with his own question, "And you read the letter! Then tell me who many words does it contain?" He was silent. Then R. Yehoshua Leib continued, "You can rest assured that I read the letter. To prove it to you, [go and count]. There are so and so many words in the letter." . . . R. Yoshea returned home all shaken. He counted the words on both sides and behold, R. Yehoshua Leib hadn't missed a word. **Amud Aish pp. 180-181, R. Yosef Sheinberger**

B.

בימי חייו האחרונים קרה דבר שעורר הד בכל העיר. רבי יעקב אורנשטיין שהיה עד ראייה, מספר את העובדא בלשון זו: אספר לכם אשר ראו עיני בשבעה ימים האחרונים שהביאה אשה לפניו כתם, ויקם ויתבונן עליו ויאמר לה לא אוכל להכשיר, למחרת באתה לפניו ותראהו עוד כתם, ובהתבוננו רגע אחד ויאמר לה בתי הלא הכתם הזה הובא לפני אתמול, ואמרתי כי איננו כשר, ותאמר האשה לא אדוני, כי אחר הוא, ויאמר הצדיק למה זה תעלימי האמת, הן זה הכתם הובא אתמול, והנני נותן סימן מנין החוטים, לארכו ולרחבו. ואני בעצמי ממשך רבי יעקב לספר ועוד אחד מבני הישיבה, מנינו החוטים השתי והערב, והנה נמצאו במנינים מכוונים כאשר יצא מפה קדוש, לא פחות ולא יותר אף חוט אחד, ואז ענתה האשה ותאמר, "אכן יש אלקים במקום הזה ואנכי לא ידעתי, הן פלוני הסית בי להגיש שנית הכתם הזה, ועתה יסלח נא קדוש. ימים על ימים שימש המאורע שיחה בפי אנשי ירושלים. שם ע' קפ"ב

In the final days of his life, an incident occurred which reverberated throughout the entire city. Rabbi Yaakov Orenstein was there and presented the following testimony, "Let me tell you what my own eyes beheld just seven days before R. Yehoshua Leib passed away. A woman brought him a *kessem*, (a blood stained cloth). He got up and looked at it carefully and told her that he cannot declare it to be acceptable (*kosher*). The following day the woman again came before him and again he looked at the stain. After looking at it for an instant, he told her, 'My daughter, this is the same stained cloth which was brought to me yesterday and I told you then that it was not acceptable (*kosher*).' The woman then replied, 'No, my master! It is a different one.' The *tzaddik* (saint) said to her, 'Why are you concealing the truth? This is the very same stained cloth that you brought to me yesterday. Behold I will supply proof of this. There are so and so many threads in its length and width.' Now I," continued Rabbi Yaakov, "and one other member of the yeshiva, counted the threads, its warp and weft and behold the numbers were exactly as what his holy mouth had uttered, not less and not more. He wasn't off by even a single thread! Thereupon the woman got up and said, "Verily, Hashem rests in this place but I wasn't aware of it. (See Genesis 28:16) A certain person persuaded me to bring the same stained cloth a second time. Please forgive me now, O holy one." For days upon days this incident was in the mouths of Yerushalayim's residents. **Ibid. p. 182**

C.

כח תפיסתו האדיר, עמד לו לתפוס את הלך-חדושיהם של מחברי ספרים, תוך כדי עיון קל בספריהם, ומיד כבר ידע להרצות בעל פה, ללא הסתכלות בספר, את תוכן חידושי המחבר, קולע אל דבריו ומכוונם ולא יחטא. מעשה בהיות רבינו בקובנא נכנס אליו הגאון רבי יוסף דובער סאלאווייציק. רבינו כיבד אותו להרצות לפניו חידוש מחידושו, הוא הרצה שנים שלשה חידושים שונים זה מזה, אחר כך הגיד לו רבינו שיצביע לו על מקום נוסף שחידש בו דבר. כשהגיד לו המקום קידמו רבינו והרצה מעצמו את אותם החידושים אשר רבי יוסף דובער חידש . . . הוא הופתע למראה תפיסה כזו. כשהופיעו לראשונה ספרי רבי עקיבא איגר, היה מבקש מתלמידיו להרצות לפניו מתוכם, היו הם מרצים לפניו את הקושיא, ורבינו מסיים בעל פה ואומר "רבי עקיבא איגר כך צריך ליישב, וכך צריך להפריך," ורבינו מכוון לדברי הספר. החבל יעקב, תלמיד רבינו בשקלוב, הסב פעם בבית רבינו בערב ש"ק ועיין בספר חמדת צבי, שהיה מונח על השולחן. עם שהיה מעיין נכנס רבינו ושאלו, באיזה ספר הוא מעיין. הגיד לו, וגם הזכיר לפניו כמה חידושים שמצא שם, מיד תפס רבינו את דרך המחבר והקדים להרצות בע"פ תוכן דברי הספר בדיוקנות נפלאה, קולע אל השערה. לבסוף העלה תלמידו שוב איזה ענין מתוך הספר ורבינו נעצר, אז הוציא רבינו כמה פרוטות ושלשל בקופסת הצדקה שלפניו ושוב כיוון לדעת המחבר. הגאון רבי מאיר שמחה היה אומר על מאורע זה, "יותר ממה שיש להתפעל על עוצם תפיסתו, הריני נרגש מצדקתו שנתגלתה כאן, שמכיון שלא תפס לבסוף

חידוש אחד מחידושי המחבר, ראה מיד בזה אות שנסתלק הימנו כח זה, וראה את עצמו צריך להפריש צדקה. "שם ע' קפ"ד

His incredible powers of perception included his ability to grasp the style of thinking and analysis of the authors of the various *seforim* (compilations of Torah scholarship), by just taking a casual glance at their *sefer*. Thereupon, he would be able, without looking further into the *sefer*, to anticipate the *chidushim* (insights) that the author would present in his *sefer*. He never failed in his analysis. There was an incident when R. Yehoshua Leib was in Kovno and the Gaon Rabbi Yosef Ber Soloveitchik came to him. R. Yehoshua Leib honored him and asked him to share with him some of his *chidushim* (novel insights). R. Yosef Ber then presented two or three of his *chidushim* (novel insights) on various unrelated topics. Afterwards, R. Yehoshua Leib told him that he should then share an insight of his on yet an additional topic. When R. Yosef Ber told him which subject he would like to expound upon, R. Yehoshua Leib then took the initiative and presented the very same *chidushim* (novel insights) on that subject which R. Yosef Ber was planning to relate. . . . He was just overwhelmed and taken aback by R. Yehoshua Leib's brilliant analysis and perception. When the works of Rabbi Akiva Eiger were just published, his students wanted to tell him something regarding its contents. They would tell him over Rabbi Akiva Eiger's question, and R. Yehoshua Leib would then reply to them "This is what Rabbi Akiva Eiger probably answers and then this is what he probably counters as a difficulty etc." [His students, who had the *sefer* right in front of them, were amazed at how] R. Yehoshua Leib had accurately anticipated what R. Akiva Eiger had actually expressed in his *sefer*. The author of the work, *Chevel Yaakov* (HaRav HaGaon R. Aba Yaakov HaKohen Boruchoff), a disciple of [R. Yehoshua Leib Diskin] while he was in Shklov, was once sitting in R. Yehoshua Leib's home on the eve of Shabbos and was looking into the *sefer Chemdas Tzvi*, which was lying on the table. As he was examining the *sefer*, R. Yehoshua Leib walked in and asked him which *sefer* he was looking into. [R. Yaakov] told him and also mentioned to him many of the *chidushim* (novel insights) that he discovered there. [From this sampling,] R. Yehoshua Leib understood the approach of the author and went on to predict what the author had to say regarding this or that topic. His analysis was extraordinarily accurate. At the end, [R. Yaakov] brought up yet another topic which was discussed in that *sefer*. At this point, R. Yehoshua Leib was perplexed and taken aback. He then took out a few pennies and put it in the *pushka* (charity box) which was right in front of him. He then went on to accurately predict the author's approach to even that subject. The Gaon Rabbi Meir Simcha of Dvinsk used to comment regarding that incident, "More amazing than R. Yehoshua Leib's extraordinary *t'fissa* (perception) is his saintliness which is evident from that incident. As soon as he saw that he couldn't predict what the author would say, he realized that this [Heaven sent] gift had been taken away from him and he thereupon gave tzedaka (charity) [to again merit such Divine favor]. **Ibid. p. 184**

III. Sensitivity to Others

A.

רבי ישראל בנימין למפרט, מגיד ירושלמי מפורסם, בדרכו לכותל המערבי, נאבד לו אזורו העליון, הטווי משי טהור, בחזרתו, כשנכנס לרבינו, סח לפני רבנו אגב-שיחה את צערו על אבדן החגורה, רבנו יעץ לו להתעכב בביתו עד שהחגורה תוחזר אליו. . . הלה ישב בבית רבינו בצפיה להשבת האבידה, בינתים רמז לאשר על ביתו למהר ולקנות על חשבוננו חגורה חדשה, החגורה נקנתה ורבנו מסרה בפנים צוהלות אל בעל האבידה. מעשה דומה נשנה עם המגיד הישיש מוואלקאמיר, אשר חי בערוב ימיו בירושלים. פעם באשמורת הבוקר, שעה שהלך לבית הכנסת, פרצו שודדי לילה אל ביתו והוציאו את שעונו. הכובסת אשר בבית רבנו בלכתה בבקר לעבודתה, שמעה על הגניבה,

אגב־שיחה עם הרבנית סיפרה לה זאת, רבינו בחדרו פנימה קלט את השיחה, הוא קרא אליו את הרבנית, ואמר; שרה, מהרי וחקרי היטב איזה סוג שעון היה זה שנגנב, וקני שעון חדש בדיוק שכמותו באיכות ובמראה, כדי להציגו מיד בבית המגיד, טרם הוא חוזר הביתה. וכד הוה. בעוד המגיד מוואלקאמיר עושה בבית הכנסת, הוקבע השעון החדש על בסיסו בביתו. המגיד בהיותו בבית הכנסת הוגד לו כי שעונו נגנב, אבל כשחזר ועינו נתקל בשעונו אורו עיני הישיש, ואמר! הנה שמועה פורחת . . . רבנו הסביר אחר כך, שאצל זקן מופלג שכמותו הוא היה אז כבן מאה כל קורטוב של עגמת נפש עלול לקצר ימיו, ויש להזהר ביותר. עמוד אש ע' קמ"ה-קמ"ו, ר' יוסף שיינברגר

Rabbi Yisrael Binyamin Lampert, a famed *Magid* (Preacher) in Yerushalayim, while walking to the Western Wall, lost his outer belt, a belt which was sewn with pure silk. On his return, upon entering the home of R. Yehoshua Leib Diskin, in the midst of their conversation, he shared his distress concerning the loss of his belt. R. Yehoshua Leib advised him to wait in his house until the [inevitable] return of his belt. . . . He remained sitting in R. Yehoshua Leib's home waiting for the restoration of his loss. In the meantime, R. Yehoshua Leib hinted to his attendant to quickly go out and buy, on R. Yehoshua Leib's account, a new belt. As soon as the newly acquired belt was brought to the house, R. Yehoshua Leib, [feigning that his attendant had just found his old belt,] delivered it to the now overjoyed Rabbi Lampert. A similar story is told regarding the aged *Magid* of Vilkomir, who, at the end of his life, lived in Yerushalayim. Once, during the early morning, during the time that he was walking to *shul* (synagogue), thieves broke into his home and stole his clock. The washerwoman who worked in the home of R. Yehoshua Leib, while walking to work, heard about the theft. While talking to the *Rebbitzen* (the Rabbi's wife) she shared the news which was overheard by R. Yehoshua Leib while he was sitting in an inner room. He then called over the *Rebbitzen* and told her, "Quickly make inquiries and find out what kind of a clock this was and buy a new one that is an exact copy in quality, size and appearance, and put it quickly where the stolen one stood, before the *Magid* returns home. She followed his directions and the new clock was placed on its stand in the *Magid's* home. Now the *Magid* was told about the theft while he was still in *shul*, but when he returned and spotted the clock, the eyes of the elder scholar shined with delight, and he exclaimed, "Ah! It was just one of those false rumors!" . . . R. Yehoshua Leib later explained that for someone as incredibly old as the *Magid*, he was already a hundred years old at the time, any slight aggravation could shorten his life. Therefore, one has to be extremely careful. **Amud Aish, pp. 145-146**

B.

שנת תרל"ט, שוב היתה שנת בצורת בירושלם, משפחות רבות סבלו חרפת רעב ופרפרו בקיומם, והרבה בתי אבות כלתה פרוסת לחם בביתם, הרעב היה כבד במדה כ"כ עד שביום בהיר אחד נשמע ששני יהודים עטופי רעב ונפוחי כפץ כרעו ברך תחת סבלם ובהיותם מתגוללים בעזרת נשים אשר בחורבת ריה"ח בעיר העתיקה, הוציאו שם את נשמותיהם, טרם שהיה סיפק להביאם לבית חולים. בהודע הדבר לרבנו נרעש כולו הוא נינער לאלתר לפעולת תנופה. ביזמתו הוקם מיד בית תבשיל כללי אשר שערו לא ננעלו בפני כל עני וכושל, נוסף לכך נשכרו כמה דירות ששימשו בתי מחסה לעניים, ונוסדה בהשפעתו אגודה מיוחדת (שמה היה מושב זקנים וחונני דלים) אשר דאגה שלא תסתובב בעיר שום נפש רעבה או צמאה, אגודה זו הגדילה עשות, וזכרה לא יסוף מקרב זקני ירושלים, אשר עדים היו לפעולותיה הרבות. ויצויין כי הכרוז שיצא מטעם האגודה הנ"ל הסתיים במלים אלה: "והיה כל מבקש ד' וידבנו לבו להרים על זה תרומת ד' ישלח נדבתו ברשיון הממשלה ליד האדמו"ר הצדיק הגאב"ד בריסק, ומידו הקדושה יומסר ליד הגבאים. האגודה המשיכה עבודתה עד כלות הבצורת בעיר הקודש. שם ע' קמ"ו-קמ"ז

The year 5639 (1879) was yet another famine year in Yerushalayim. Many families suffered severe hunger and were on the brink of death. Many homes had not even a piece of bread. The famine was so severe that one day two Jews were found dead of starvation in the *Ezras Nashim*, (Woman's Section) of the *Churvas Rabbi Yehudah HaChasid shul* (synagogue) in the old city, before they could be brought to a hospital. When R. Yehoshua Leib heard of this, he was visibly shaken and immediately began a fund raising campaign [to assist the poor]. Through his guidance a communal soup kitchen was immediately established which provided food to any one in need. In addition, several apartments were rented which served as a shelter for the indigent. Furthermore, through his influence, a special organization was formed, [by the name of *Moshav Zekainim V'Chonenei Dalim*] to ensure that no starving or thirsty person would ever need to wander the city [for sustenance]. This organization did outstanding work and is still remembered amongst the elder citizens of Yerushalayim who were eye witnesses to its outstanding accomplishments. It is noteworthy that the public announcement regarding the organization ended with the following, "All those who seek out Hashem and whose heart prompts them to donate to this Heavenly cause, should send their donation, with the government's permission, directly to our master, the Gaon, the Av Bais Din (Chief Rabbi) of Brisk, who will transfer the monies from his holy hand to the trustees." This organization continued its [good] work until the famine abated from the city of Yerushalayim. **Ibid. pp. 146-147**

C.

בהיותו בירושלם, כאשר נודע לרבינו שתלמידו הגאון מרן יוסף חיים זוננפלד שרוי במצוקה, ומשל אחרים לא רצה בשום אופן לההנות, צוה לשלוחו להשיג בסתר סכומי כסף בסדק דלת ביתו של רבי חיים. הלה שיער מדעתו שיד רבינו בזה ונכנע. שם ע' קמ"ז

While he was [newly arrived] in Yerushalayim, it became known to R. Yehoshua Leib that his disciple, our master, R. Yosef Chaim Sonenfeld, was in a terrible [financial] situation and that he refused to receive any benefit from others. He immediately ordered his attendant to secretly place a certain amount of money in the crack of R. Yosef Chaim's door. [Upon discovery,] R. Yosef Chaim understood the source of this philanthropy, and accepted it. **Ibid. p. 147**

D.

מסירותו למען הזולת התגלתה באור מקיף בכותלי בית היתומים אשר יסד בירושלם, אהבתו לילדי הבית היתה ללא גבול. בדרך טיולו בין הערבים, ראוהו תכופית מרכיז את גופו החלש ארצה, ומלקט במו ידיו, כל קיסם ופסולת עץ הפוגע בדרכו, אוגר אחת לאחת עד שהוא מגדיש את כיסי מעילו, וכך היה יום יום מלקט ואומר: הנה עצים להסיק ולבשל לטובת הילדים היתומים. . . . מששמעה הרבנית שכך, עמדה צדקנית זו ותפרה לשמו כיס מיוחד, ורבינו הקדוש ממלא אותו יום יום בגזרי עצים בדרך טיולו עם פמלייתו. שם ע' קמ"ח

R. Yehoshua Leib's dedication to others was clearly evident within the walls of the orphanage which he established in Yerushalayim. His love to the children of the orphanage was boundless. During the period of his afternoon stroll (see above II A), people would regularly see him bending down to the ground and collecting the little pieces of wood that were scattered there, until his coat pocket was overfilled. [When questioned, he would reply,] "These are for the orphans so that they will be able to use this wood to help cook their food." . . . When the Rebbitzin heard about this, she sewed him a special pocket which he was able to fill with pieces of wood on his daily strolls while walking with his entourage. **Ibid. p. 148**

E.

בעיר העתיקה ברחוב השרשרת, בין מוכרי הירקות הלא-יהודים, נמצא יהודי מוכר ירקות בשם ר' יחזקאל לילענטל, והיה האיש ירא שמים מנעוריו, והולך תום, אף יראתו עמדה לו וזכה להיות מספק הירקות בבית רבינו. ההוא חלה במחלת ריאה כרונית, ותמיד משתעל ורוקק דם, וחי במצב כזה שנים רבות. המחלה הממושכה קיפחה קמעה קמעה את פרנסתו, וביתו ריקן מכל. לתמהוץ בני הבית הציע את עצמו החלבן הירושלמי, ר' דוד גולדברג, להביא לטובת החולה כמות הגונה של חלב עזים טרי, המועיל מאד למחלת הריאה, ומבלי קבלת כסף. וכך, זמן ממושך, הריהו מביא בקד בקר חלב עזים ומוותר על הפרעין. אותו היום שרבינו נסתלק, נפסקה אספקת החלב. רק אז נודע כי רבינו מכיסו היה משלם דמי החלב, אשר ניתנה עפ"י הוראתו ועל חשבונו להבראת אותו עני מחוסר אמצעים. הרב משה בלוי ז"ל מעיד שבועות אחדים אחרי הסתלקותו של רבנו, נפטר גם ר' יחזקאל, ויהי הדבר לפלא. שם ע' קמ"ח

In the old city, in the Street of the Chain, between the non-Jewish vegetable vendors there was a Jewish vendor by the name of R. Yechezkel Lilienthal. He was G-d fearing and a man of integrity from his very youth. Because of those qualities, he merited to supply R. Yehoshua Leib's home with vegetables. He suffered for many years, however, from a chronic pulmonary ailment and was constantly coughing and spitting up blood. This chronic incapacitating illness slowly, but severely, affected his livelihood and he eventually lost the means with which to support his desperate family. To the surprise of his household, the milkman of Yerushalayim, R. Dovid Goldberg, would deliver on a daily basis, at no charge, a goodly portion of fresh goat's milk, which is said to be beneficial for one suffering from lung disease. Every day, for quite a long time, he would deliver the milk to him at no charge. The very day that R. Yehoshua Leib passed away, however, the milk stopped coming. It then became evident to all that R. Yehoshua Leib was the one who paid for the milk out of his own pocket. He had ordered that it be delivered to [R. Yechezkel] and paid for it out of his own account in order to ensure that the health of that poor man, [R. Yechezkel] who no longer had any source of income, should not suffer any further. Rav Moshe Blau, of blessed memory, bore witness that a few weeks after the passing of R. Yehoshua Leib, R. Yechezkel also died. It was an amazing occurrence. **Ibid. p. 148**

F.

חס היה רבינו הקדוש שלא לגרום אבק עלבון או בכואה של צער אפילו למשמשו אשר בביתו. נהוג היה כידוע, להתאסף בכל מוצש"ק בבית רבנו לשמוע שיעורו בפרשת השבוע, והיו נוהגים לכבד את שומעי השיעור בכוס תה ואף רבינו שותה עמיהם. מעשה וטעה המשמש המוזג, ונתחלף לו בין שקית סוכר לשקית מלח, ובטעותו שם מלח תוך כוסו של רבנו, וכיון שרבינו היה זקוק לרגלי חולשתו לכמות יתירה של סוכר, נתן אל תוכו כמה כפיות גדושות ובשפע. . . . רבנו גומע כוס החמין שבידו טפין-טפין, ללא גילוי סימני בחילה והעויות, כך שתלמידיו העוטרם את שולחנו לא חזו על פני רבם שום שינוי או היכר, תוך כדי לגימה הרגישה הרבנית כיצד המשמש עומד במטבח וידיו ממשמשות בשקית המלח, היא תפסה מיד את הנעשה, נחפזה לחדר רבינו בקריאה מבוהלת, "הה מלח בכוסך . . . התלמידים שטעמו טעם השיריים בכוס, הופתעו למראה כוחותיו הנפשיים של רבם, אשר ידע למשול ברוחו ולשתות ללא העויות את המים המרים האלה. משנתפזרו רוב התלמידים שאלה הרבנית את רבנו "והרי המים המלוחים יכולים להשפיע לרעה על בריאותו, ונשמרתם לנפשותיכם?" "ומה" – תמה רבינו לעומתה – "להלבין פני חברי ברבים!" שם ע' קמ"ט-ק"נ

G-d forbid that R. Yehoshua Leib would cause anyone even the slightest embarrassment or discomfort, even the servant who worked for him in his home. It was customary that people would gather in the home of R. Yehoshua Leib to hear his lecture on the *Parsha* [Torah portion] of the week. Customarily, the listeners of the lecture would be treated to a cup of tea and R. Yehoshua Leib would also drink together with them. On one occasion, the attendant made a mistake and instead of pouring sugar into R. Yehoshua Leib's cup he poured salt. Because of his weakened condition, R. Yehoshua Leib would normally consume a large amount of sugar, and therefore received several heaping spoonfuls into his cup. . . . R. Yehoshua Leib kept on sipping the hot cup without ever indicating that the attendant had made a mistake. While he was swallowing the drink, his *Rebbetzin* realized that the attendant was standing in the kitchen with his hand in the sack of salt [instead of sugar]. She ran to R. Yehoshua Leib's room screaming, "Whoa! There's salt in your cup!" . . . The students who tasted the remains of his cup were taken aback by the unusual self control of their master, that he was able to drink the salty water without even making a grimace. When most of the students had already left, the *Rebbetzin* confronted R. Yehoshua Leib, "Salty water is unhealthy! [It says] (Deut. 4:15), 'Watch yourselves very carefully.'" "What [did you want me to do]?" he replied, "To embarrass someone in public!" **Ibid. pp. 149-150**

G.

יהודי ירושלמי, ת"ח זקן מופלג, ורבי ליב שמו, סמוך היה בפרק זמן מסויים על שולחן רבינו, וכיון ששיניו נשרו הצטער מאד בלעיסת הלחם. ראה רבינו את צערו של הזקן, מה עשה? היה מתיישב לצדו, קולף במו אצבעותיו את הלחם, בורר את הרך מתוך הקשה, ומגיש לו פרוסה אחר פרוסה בהסבר פנים יפות, ובנעימה של פינוק אבהי. ושוב היו ימים ועל שולחנו של רבינו היה סמוך אחד גר שהתגייר, רבינו גילה אליו אהבה עצומה, מפתו אכל ובכיתו לך, וקיים מצות ואהבתם את הגר בכל לבבו ובכל נפשו, ולא על ידי שליח אלא בכבודו ובעצמו. שם

There was a Jew in Yerushalayim by the name of Rebbi Leib. For a time he used to regularly eat at R. Yehoshua Leib's table. Rebbi Leib experienced serious discomfort when chewing bread, as his teeth had fallen out. R. Yehoshua Leib noting his suffering, began to take apart the pieces of bread, removing the crust and leaving the soft part and handed it to him, morsel by morsel, gently, like a father pampering a child. On another occasion a convert was a regular guest at R. Yehoshua Leib's table. R. Yehoshua Leib displayed tremendous love towards him. He ate from R. Yehoshua's bread and slept in his house, thus fulfilling the mitzva of loving a convert with all of one's heart and soul (see Deuteronomy 10:19). He personally tended to the convert's needs and didn't leave it to his attendant. **Ibid. p. 150**

H.

אחד מבחורי הישיבה בירושלים, ור' אליעזר פיינשטיין שמו, פעם בהיותו בבית רבנו אחזתו קדחת, רבינו נמלא צער, הלה הושכב במטה בבית רבינו, וכל אותו הלילה ישב רבנו והחליף חליפות במו ידיו את האלונטית. שם

One of the young men of R. Yehoshua Leib's yeshiva by the name of R. Eliezer Feinstein, once broke out in a fever while at R. Yehoshua Leib's home. R. Yehoshua Leib filled with pity, laid him down on one of the beds in his house and sat with him the entire night, personally changing the [sweat filled] towels with which he was wrapped. **Ibid.**

I.

אחד מתלמידי רבנו, חזקה היתה בידו לשמור מדי שנה בשנה את החטים של רבנו לשם אפיית המצות, ורבינו מסתמך על נאמנותו והשגחתו. מעשה ואותו תלמיד הלך לעולמו, וקרובי רבנו אמרו להוציא את החטה המשומרת ולהעבירה למקום אחר, הדבר נודע לרבינו ועיכב בעדם מעשות כזאת, שלא לגרום בפעולה זו צער להאלמנה, ושלא להוסיף עי"ז יגון על יגונה. שם ע' ק"נ

It was the custom of one particular student of R. Yehoshua Leib's to grind on his behalf the wheat that was to be used for baking the *matzos* and he completely relied upon his student's integrity and careful supervision. When that student [suddenly] passed away, R. Yehoshua Leib's intimates were planning to remove the *shemura* (watched) flour [from the deceased student's home] and place it under the watchful supervision of someone else. As soon as he became aware of this plan, he prevented them from carrying it out, as he wanted to spare the *almonah* (widow) further grief on top of what she was already experiencing. **Ibid.**

IV. Psychic Powers

A.

זיידל ווייספיש מירושלים, נטפל אל רבנו להעתיר בעד הילד שלו אשר חלה קשה בעיניו ולא יכול לפקוח אותם זה כמה ימים. ילך וישוב אל ביתו מרגיע אותו רבנו. אץ האב הביתה, ועיני הילד פקוחות. עמוד אש ע' ק"ס, ר' יוסף שיינברגר

[R.] Zaidel Weissfish of Yerushalayim once came to R. Yehoshua Leib Diskin to ask him to pray on behalf of a child of his who was suffering from an eye ailment and already for some time wasn't able to open his eyes. R. Yehoshua Leib calmed him down with the words, "[Don't worry, just] go back home." The father hurried home and the child's eyes were already open. **Amud Aish p. 160, R. Yosef Sheinberger**

B.

האשה הצדקנית שיינדל בלויא בירושלים מספרת: מעשה ובשעות הלילה חלה לפתע ילד בכורה (ה"ה הרב משה בלויא), וכמו השחר עלה נחפזה אל רבנו. טרם הספיקה להרצות דבריה באה התשובה הנוקבת: הילד יחלים. שם

The saintly woman, Shaindel Blau of Yerushalayim related the following, "One night my first born (R. Moshe Blau) became seriously ill and I rushed in the morning to [R. Yehoshua Leib]. Before I even began to speak, he answered me, 'The child will be all right.'" **Ibid.**

C.

ר' משה ויינגרטן מירושלים, חלה בנו, חיים הירש, בעודנו נער כבן שתים עשרה שנה, אם הילד באה לפני רבינו שיתפלל לחיי הבן. "הבן יברא ויקים דור" מרגיע רבנו את האם. הנער החלים גדל ונשא אשה ואחרי הולידו שני ילדים חלה ומת והוא בן עשרים ושתים שנה. היו שנזכרו אותו היום בסגנון ברכתו של רבנו – הקים דור ושבק חיים. שם

At the age of twelve, Chaim Hirsch, the son of R. Moshe Weingarten, became [deathly] ill. His mother came to R. Yehoshua Leib and asked him to pray on her son's behalf. He replied, "Your son will live and establish a new generation." The mother immediately calmed down and her son soon recovered. After reaching adulthood, he married and fathered two children. Subsequently, however, he fell ill and passed away at the age of twenty two. It was then that they were reminded of the unusually worded prediction that R. Yehoshua Leib had made that day. **Ibid.**

D.

יש והזכירו לפני רבנו שם של החולה ורבנו הסתפק בתפלה קצרה על אתר, ויש שהוסיף ליעץ ולהדריך. יש והעצה היתה שכלית, כלומר אפשר היה פחות או יותר לקרבה אל השכל ולעמוד על משמעה, ולתת לה טעם והגיון, ויש שעצתו היתה אמונה בלבד, לא הסבר לה ולא הבנה לה, סגולה, שבני הדור לא עמדו על תוכה ומהותה אבל חזו את תוקפה ועוצמה כי רב הוא. את עצתו השמיע בקצב פסקני ולא יסף, הסברים לא ניתנו. מעשה היה ואחד יצא לפתע מדעתו, בני המשפחה הודיעו צערם לרבינו וביקשו שיתפלל בעדו. לימדו עם החולה משניות בסדר זרעים היתה עצת רבינו. קבעו אתו שיעור במשניות זרעים. קמעה קמעה והאיש החלים. שוב היה מעשה בירושלם, ואשה אחת הופיעה בבית רבינו, והביעה את צערה על כי משכלת היא את בניה בקטנותם ר"ל, ומבקשת ברכת רבינו. רבינו מיעץ לה, לקבל עליה מעתה לברך ברכת המזון מתוך סידור, צייתה ונפקדה בזרע של קיימא. שם ע' קס"א

[R. Yehoshua Leib's responses were varied.] At times, after someone would make mention of the name of a sick person, R. Yehoshua Leib would be satisfied to just offer a short prayer on that person's behalf. At other times, he would also offer his advice and guidance. Sometimes the advice seemed to be based upon logic, i.e. it seemed at the very least to border upon logic and one could attribute the advice to common sense. At other times, his advice was taken on pure faith, without any explanation or understanding. . . . [For instance,] there was an incident when someone suddenly became demented. The family shared their grief with R. Yehoshua Leib and asked that he pray on his behalf. "Learn with him *Mishnayos Seder Zera'im*," was his advice. They followed his advice and had set up a schedule to learn *Mishnayos Seder Zera'im*, and slowly the man improved and was cured. There was yet another incident in Yerushalayim where a woman came to R. Yehoshua Leib's home and expressed here distress that she kept on losing her children in infancy, may we be spared, and asked him for his blessing. He then advised her to accept upon herself to always *bench* (recite the grace after meals) from a *siddur* (while reading the words directly from a prayerbook). She followed his advice and she was blessed with children that grew to maturity. **Ibid. p. 161**

E.

סח לי הרה"ג רבי חיים מן בירושלם: אחד הפציר פעם ברבינו שיתפלל שבנו הגר במדינת רוסיא, יפקד בזרע של קיימא. נענה לו רבינו רביני ואמר: זאל אייער זוהן ארויס גיין פון דיא בלאטע . . . (ההוא היה גר במחוז ידוע ברוסיא ששמו בלאטע בלשונם). עקר הבן את רגליו למקום אחר ונפקד בבנים. שם

Rabbi Chaim Mann of Yerushalayim once told me, "Once, someone pleaded with R. Yehoshua Leib that he pray on behalf of a son of his who lives in Russia that he be blessed with healthy children. He replied, "*zol ehr aroiss geyin fun di blotta*" (he should leave the "muddy" area). [The son happened to live in an area of Russia whose name in Russian was the equivalent of the Yiddish term "*blotta*" or mud.] The son left the area and was subsequently blessed with children. **Ibid.**

F.

הרב משה בלויא סיפר שבהיותו בשנות הילדות, קרה והרה"ג רבי ליב חפץ מירושלם חלה קשה, עמד רבינו ושלח על ידו את כפת-ראשו לחבוש אותה בראש החולה. הגאון רבי משה שוחט מירושלם חלה פעם, ולפי עצת הרופאים נסע לעיר יפו, אלא בשובו לירושלם הדביקתהו שנית מחלתו, ושלח להודיע צערו לרבינו. רבינו שאל: כלום הלך לכותל המערבי בשובו מיפּו? שיעשה את דרכו לכותל המערבי ורפא לו. שם

HaRav Moshe Blau related that when he was still a child, HaRav HaGaon R. Leib Chefetz of Yerushalayim became seriously ill. R. Yehoshua Leib gave R. Blau his own personal *yarmulka* (head covering) and told him to place it on top of R. Chefetz's head. HaGaon R. Moshe Shochat once became ill, and upon the advice of his doctors, traveled to Jaffa (*Yafo*). Upon his return he experienced a relapse and sent someone to inform R. Yehoshua Leib of his suffering. R. Yehoshua Leib posed the question, "Did he go to the *Kosel Maaravi* (the Western Wall) on his return from *Yafo*?" Upon hearing this, R. Chefetz made his way to the *Kosel Maaravi* and his condition quickly improved.

G.

מעשה באחד שנלקח לעבודת הצבא, והוסע לחזית אשר במרחקים, עברו ימים ואשתו קבלה מכתבו של הקצין הממונה על אותה החטיבה בה שירת הבעל, ובו ייאמר כי בעלה נהרג בתפקידו. על סמך זה הוציאה האשה כתב היתר להינשא, אחר כל הבירורים והחקירות, ועמדה להתחתן עם אחד מחסידי חב"ד. אלא כאשר אותו חסיד שם פעמיו לרבו הגה"ק האדמו"ר בעל צמח צדק זיע"א וביקש הסכמתו לנשואיו, השיבו הרבי שאין הוא מצטרף להיתר זה אלא אם רבי יהושע ליב יצטרף אף הוא, אחרת אין ההיתר היתר. פנתה האשה אל רבינו להתירה מכבלי עיגונה, ורבינו, במקום מתן היתר שתנשא, מייעץ הוא לה לשגר שליח מיוחד לאותה העיר בה חי בעלה בתקופת שירותו בצבא, ולחקור על עקבותיו, ועל השליח – מתנה רבנו – להתעכב בעירו גם בימים הנוראים. היא מלאה אחר עצת רבנו, ובעיצומו של יום הכפורים פגש השליח את בעלה החי בבית הכנסת. שם ע' קס"ב-קס"ג

There was an incident with someone who was drafted in the army and was transported to the front, which was a long distance away. Some time passed and his wife received a letter from his commanding officer that her husband had died in the line of duty. After proper investigations were made by the Bais Din, this woman received a written affirmation from them that she was allowed to remarry. The *heter* (allowance) was primarily based upon this letter. Subsequently, she [became engaged] and was about to get married to a *chosid* of *Chabad*. The *chosid* first traveled, however, to his Rebbi, HaGaon HaKadosh [Rav Menachem Mendel Schneersohn,] the author of the work *Tzemach Tzedek*, may his merit protect us, Amen, to receive his approval for his upcoming marriage. The Rebbi replied that he would only be a part of this *heter* [to allow the woman to remarry] if R. Yehoshua Leib Diskin would also agree to be part of this. Otherwise, [in his eyes] the *heter* has no validity. The woman then turned to R. Yehoshua Leib that he release her from her state of being an *Agunah* (in limbo). R. Yehoshua Leib, instead of granting her a *heter*, advised her to send a special agent to the city where her husband had lived during the period of his army service and to make serious inquiries about his whereabouts. R. Yehoshua Leib insisted that the agent must also stay there for the *Yomim Noro'im* (the High Holy Days). She followed his advice and on Yom Kippur, in the *shul* (synagogue), the agent happened to meet her husband, who was alive and well. **Ibid. pp. 162-163**

H.

סוחר ירושלמי בשם ב. מ. יצא עליו רינון בעיר ובעטיו עמד ביום בהיר אחד וברח לחו"ל, אשתו ובניו נשארו מעוגנים ללא מזון ומחיה, ועקבותיו של ב. מ. לא נודעו, שנים על שנים חלפו ואין שום ידיעה אודותיו. כעבור שנים קרה והרב ליב סלנט (בנו של מרן שמואל סלנט) עשה את דרכו לעיר פרנקפורט לרגל עסקיו, ההוא הופתע לפגוש את ב. מ. כשהוא מסב לו בצד כותל מזרח של בית הכנסת בשורה אחת עם נכבדי העיר. נטפל אליו ר' ליב בצאתו מבית הכנסת, והוכיחו על עזבו את בני ביתו ללא משען, ועל ניתוק כל קשרים עמהם. ב.מ. נתבהל וחשש שלא יבולע לו ע"י הפרסום, הזדרז והושיט לידיו של רבי ליב מאה מרק, ועשאו שליח להוליך הכסף לאשתו בירושלם, בצרוף

הבטחה שבימים הקרובים ישוב הביתה. דבר הבשורה שהביא ר' ליב הרנין את לב המשפחה האומללה, ולבם במלא חדוה, סיידו את הבית, קישטו את החדרים ואת הרהיטים, וציפו מיום ליום לבואו של ב. מ. צפייתם אבל לשוא היתה ותוחלתם הממושכה היתה למו מחלת לב גרידא, שוב חלפו שנים ואין שום ידיעה אודותיו, יבבת העגונה השכולה בבית הגאון מרן שמואל סלנט השכם והערב, קרעה לבבות, בני הבית היו עטופים בכזיון, ואוכלים לחם חסד על שלחן אחרים, ואין מושיע לה. מרן שמואל סלנט הריץ מכתב לרבה של פרנקפורט שיתחקר אחר עקבותיו של ב. מ. הרב השיב כי אכן עשה האיש זמן ממושך בעירו, אבל מכבר עזב את העיר, באמרו שהוא נוסע לצרפת. המכתב הסתום לא רק שלא העלה ארוכה לפצעי המשפחה, אלא עוד העמיק והרחיב את היסורים, והגדיל את סאת המרירות והדכאון של המשפחה. הדברים הגיעו עד לפני רבינו, העגונה השכולה הופיעה וגוללה לפניו את כל אשר מצא אותה, ואת תעלומת בעלה, היא סיפרה לרבינו כמו כן על פגישותיו עם רבי ליב בעיר פרנקפורט ועל המכתב ששלח הרב, והיא עומדת ומבקשת על נפשה שרבינו יחיש להצלתה. רבינו, אחר ששמע את צקון לחשה עד תומה, נענה אליה בנחת לשונו, ובנעימה של שקליא וטריא כדרכו, ואמר: הדעה נותנת שכיון שאמר שהוא נוסע לצרפת, הרי נסע לצרפת, ואם לצרפת? בודאי שנסע לפריז. . . אם כן? משתאה האשה לשמוע. עצתי ממשיך רבינו שתסעי לפריז ומייד. והוצאות הנסיעה? מוסיפה היא למלמל. ועד הכללי צריך לספק דמי הוצאות הדרך מרגיע אותה רבינו. האשה פנתה לוועד הכללי וביקשה את תמיכתו לטובת דמי הוצאות נסיעתה לפריז, אבל הגבאים הודיעו לה שאין בסמכותם להוציא על דעת עצמם סכום כסף בשיעור כזה, היא עשתה את דרכה לבית הגאון מרן שמואל סלנט, וגילתה לו כי רבינו השיא לה לנסוע לפריז לחפש שם את בעלה האובד, בני ביתו של הגר"ש סלנט, נמלאו התפעלות, לבם פג להאמין כי אכן עצתו של הרב מבריסק היא זאת שהיא תסע לפריז, על סמך זה שבעלה הגיד ליהודי פנקפורט שהוא נוסע לצרפת, הסברא הלא נותנת – טענו בני הבית – שאם הוא אמר שנוסע לצרפת, בטח הערים ונסע בכוונה למדינה אחרת בכדי להסוות על מקומו, ואף אם נסע לצרפת, מי זה אומר שנסע דוקא לפריז, ובכלל מוזר שרבינו יפסוק שעל ועד הכללי לשאת בעול הוצאה זו, אשר תועלתה בספק גדול. האומללה לא הרפתה, הגניחות והיבבות הממושכות עשו את שלהן, ושמש הבד"צ, ר' פייבל הירשברג, עלה בשליחותם אל רבינו לשימוע אם אכן מפיו הטהור יצאה העצה, ואם באמת כך הורה. רבינו כדרכו חוזר מלה במלה על דבריו: הדעה נותנת שכיון שאמר שהוא נוסע לצרפת, הרי נסע לצרפת, ואם לצרפת, בודאי שנסע לפריז. ובודאי מסיים רבינו שוועד הכללי ישא בעול הוצאת הנסיעה. בפקודת מרן שמואל סלנט ניתן לה בו ביום הסכום הדרוש מקופת ועד הכללי והיא נסעה לפריז. האשה בבואה לפריז קנתה לה שביתתה בבית הכנסת אורחים שבעיר. ועיניה כלות אחר בעלה שנעלם. עברו ימים והיא הרגישה תכונה מיוחדת באחד מאולמי הכנסת אורחים, הוגד לה כי אותו היום תתקיים באחד מאולמי הבית חגיגת חתונה, ואף היא הוזמנה להשתתף, ואכן אחר הצהרים החלו לנהור הקרואים והאורחים למיניהם, ואף היא תפסה לה מקום מיוחד. החתן הושב בראש המסובים חבוש פאר, ומחכים לבואו של הרב ושיסדר הקדושין, אלא בינתיים נשאה האשה עיניה ואהה, בעלה ב. מ. הנהו החתן! תוך התרגשות והמהום צנחה ארצה והתעלפה, הוציאוה מתוך האולם עד שתשוב להכרתה. בו ברגע קם לפתע החתן ממקומו, גש אליה, ולחש באזנה מה שלחש. החופה הושהתה בינתיים, הוא והיא התחמקו דרך דלת צדדית החוצה, עזבו שניהם את העיר, והגיעו כעבור כמה שבועות לירושלם, להפתעת כל בני העיר. שם ע' קס"ד-קס"ה

There was merchant in Yerushalayim by the name of B. M. who was the subject of rumors [of impropriety]. One fine day, he just got up and fled to *Chutz L'Aretz* (outside of *Eretz Yisrael*). His wife and children were left in limbo without food or a source of a livelihood and his whereabouts were unknown. Years passed and no one knew what became of him. It so happened, after some years had elapsed, that HaRav Leib Salant, the son of Rav Shmuel Salant, traveled to Frankfort on business and he happened to run into B. M. as he was sitting at the *Kosel*

HaMizrach (the prestigious Eastern Wall) of the *shul* (synagogue) together with the respected members of the community. Rav Leib came over to him as he was leaving *shul* and reprimanded him for having abandoned his family and leaving them helpless and for having severed any ties with them. B. M., afraid of the severe consequences if this were to be made public, quickly handed Rabbi Leib a hundred marks and appointed him as his agent to give the money to his wife in Yerushalayim, promising that he would soon return home. The good news that Rav Leib carried with him brought joy to this wretched family. They plastered the house, beautified the rooms and furniture, as they eagerly awaited, day after day, for the return of B. M. All their hopes were in vain, however, and all they received from this was just heartache. More years passed by without receiving any knowledge of his whereabouts. The cries of this woman, who kept on coming to the home of Rav Shmuel Salant, day and night, tore at the heart. The family was in a state of humiliation, always dependent upon the charity of others, with no hope in sight. Rav Shmuel Salant sent a letter to the *Rov* of Frankfort to inquire regarding the whereabouts of B. M. The *Rov* reported that although the man had spent a considerable time in his city, he had already left the city and had told others that he was traveling to France. Not only did this letter, which left so many unanswered questions, not heal the wounds of this family, but actually compounded all of their accumulated suffering and added to their bitterness and depression. This matter finally came to the attention of R. Yehoshua Leib, as the poor woman came to him and told over her entire story, i.e. the unknown whereabouts of her husband, his chance meeting with Rav Leib Salant, and the letter which the *Rov* sent. She stood there and pleaded for her life and beseeched R. Yehoshua Leib to save her. R. Yehoshua Leib, after hearing her whole story, responded calmly and in the form of Talmudic logic, which was his style, he told her, "Logic would dictate that when he said that he was traveling to France, in all probability he did travel there. And where in France did he travel? In all probability he traveled to Paris. . . . That being the case, my advice to you is to immediately travel to Paris." "And what about the travel expenses?" she asked. R. Yehoshua Leib assured her that the *Vaad HaKlali* (the Community Council) would pay her expenses. The woman then went to the *Vaad HaKlali* and requested that they defray the costs of her trip to Paris. The *gabbaim* informed her that they don't have the power, on their own, to disburse such a large sum. She then went to Rav Shmuel Salant and told him that R. Yehoshua Leib had convinced her to travel to Paris and to search there for her husband. The members of Rav Shmuel's household were taken aback. They couldn't believe that R. Yehoshua Leib would advise her to travel to Paris, just on the basis that [her husband] had told the Jews of Frankfort that he was traveling to France. Logic would dictate, the members of Rav Salant's household contended, that he certainly must have deceived them and planned to go to another country in order to hide his whereabouts. And even if he was traveling to France, who says that he was only traveling to Paris. And furthermore, they argued, it is strange that R. Yehoshua Leib would rule that it is the responsibility of the *Vaad HaKlali* to bear the financial burden of her trip, whose outcome is very doubtful. The poor woman did not let up and her moaning and wailing made their desired impact. The *shamash* (attendant) of the *Bais Din Tzedek*, R. Feivel Hirschberg, followed their instructions and went to R. Yehoshua Leib to ask him if he had, indeed, given her that advice and that he had really ruled [that it was the responsibility of the *Vaad HaKlali* to pay her expenses]. R. Yehoshua Leib, in his inimitable manner repeated word for word what he had said. . . . Consequently, at the order of Rav Shmuel Salant the necessary monies were given to her that very day and she proceeded to travel to Paris. When she came to Paris she made her way to the local *Hachnassass Orchim* (Communal Guest House) where she settled in. All the while that she was there she kept on looking for her missing husband. After a few days there, she sensed that there was unusual activity in one of the halls of the *Hachnassass Orchim*. [Upon inquiry,] she was told that a wedding would be held there that day, and she too, got ready [to join in the festivities]. After noon time the invited guests as well

as the residents of the *Hachnassass Orchim* began to fill the hall and she too grabbed a seat. The groom sat at the head of the table dressed immaculately, and all were waiting for the *Rov* to be *misader kiddushin* (perform the marriage ceremony). In the middle of all of this, the woman lifted up her eyes and beheld that the groom was actually her husband B. M. In the midst of her emotional turmoil she fainted and fell to the ground. She was then taken out of the hall until she would come to and regain her senses. At that moment the groom suddenly left his place and came over to her and whispered something in her ear. The *chupah* was delayed in the meantime, and he and she secretly made their way out of a side door and together left the city. In a few weeks the couple returned to Yerushalayim to the surprise of the entire city. **Ibid. pp. 164-165**

V. Living the Life of a Tzaddik

א. היה נוהג תמיד לצייר באצבעותיו על פני חלל האויר את צורת האותיות של שם הויה, לקיים שויתי ד' לנגדי תמיד. גם בשוחחו עם אנשים, או בלכתו בדרך ברחוב העיר, ראוהו מנענע באצבעותיו אנה ואנה. שבת קדש ומועד אצבעותיו נחו, רק שפתותיו מלחשות: שויתי ד' לנגדי תמיד. ב. משנת השלש-עשרה ואילך לא ישן על המטה, כי אם ישב ולמד עד שחטפתו שינה ונרדם מיושב על מקומו, לא עברו עליו שתי שעות בשינה, ולא פשט מלבושיו. ג. תפלתו היתה בכוחות עצומים, סגור ומבודד בחדרו, וקולו נשמע בחוץ, לקריאת התורה וברכת כהנים היה נכנס לבית הכנסת אשר ליד ביתו, ועד שעות הצהרים לא ניתן לאיש לבוא אל חדרו פנימה, והיה מכוון להתפלל בשעה שהצבור מתפלל. ה. בהגיעו בקריאת ברכות מפטיר אל המלים: על כסאו לא ישב זר, היה מתפרץ מעיניו שטף של דמעות, ובברכו על התורה היו פניו מתאדמות כאש. ו. היה מתפלל על החולים שפנו אליו בחום לב, ודמעות ירדו מעיניו בהזכירו שמותיהם. ט. בירושלם לא ראוהו מעודו אוכל סעודת קבע. כב. כשהיה מתקשה בהבנת ענין בלימודו, היה מתודה, ומשלשל פרוטות לקופת צדקה, ויש שהיה נושא עיניו למרום בתפלה: חנני ד' חנני, האר עיני בתורתך. עמוד אש ע' קפ"ז-קצ"ב

1) He would always make a motion in the air with his fingers, spelling out the letters of the four letter Divine name, in order to fulfill the words of Scripture (Psalms 16:8), "I have set Hashem always before me." He did this even while speaking with others or as he was walking in the street. On Shabbos and Yom Tov his fingers rested but his lips were whispering [a hint of the Divine Name]. 2) From the age of thirteen on he didn't sleep in a bed. Rather, he sat and kept on learning until he was overtaken by slumber and slept while sitting at his place. He never slept more than two hours at a time and didn't change into night clothes. 3) He expended tremendous effort in his prayers. He was secluded in his room but his voice could be heard from outside. For *Kriass haTorah* (the public reading of the Torah) and *Birchas Kohanim* (the Priestly benedictions) he would enter the *shul* (synagogue) that was right next to his home. No one was allowed in his room before twelve o'clock. He would deliberately synchronize his prayers so that he *davened* (prayed) at the very same time as the *tzibbur* (community). 5) While reciting the *brocha* (benediction) of the *Maftir*, "*Al kiso lo yeishev zor*" (no outsider is allowed to sit on King David's throne), a flood of tears would flow from his eyes. When he would make the *brocha* over the Torah, his face would turn fiery red. 6) He would pray with great emotion on behalf of the sick who turned to him and his eyes would tear as he mentioned their names. 9) [With the exception of Shabbos and Yom Tov,] in Yerushalayim no one ever witnessed him sitting down to eat a regular meal. 22) Whenever he experienced a difficulty in understanding a topic that he was learning, he would be *misvadeh* (confess his sins) and drop some pennies in the *pushka* (*tzedaka* -charity box). At times he would lift up his eyes to Heaven and say, "Please grace me O Hashem, please grace me and enlighten my eyes with your Torah." **Amud Aish pp. 186-192**